

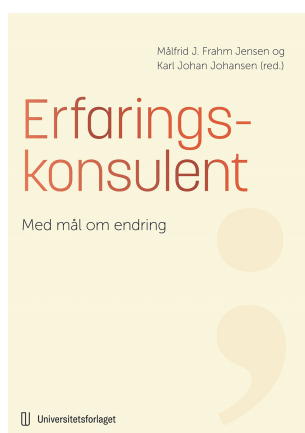
Tar erfaringskonsulenten på alvor

Daniel Mørk
Erfaringsentrum

Anmelderen jobber i Erfaringsentrum, som flere av forfatterne har samarbeidet med.
Erfaringsentrum omtales i boken.

Fyldig og litt rotete bok om erfaringskonsulenten, som kan bidra til at yrket får økt anerkjennelse og legitimitet.

BOK *Erfaringskonsulent; med mål om endring*

REDAKTØRER Målfrid Frahm-Jensen & Karl Johan Johansen

ÅR 2024

FORLAG Universitetsforlaget

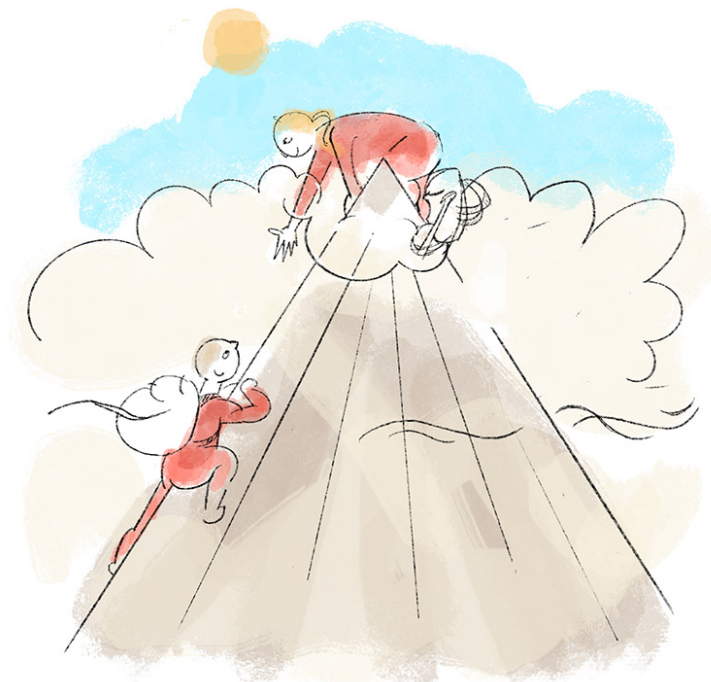
SIDER 465

En erfaringskonsulent er ansatt på bakgrunn av sine møter med helse- og velferdssystemet og utfordringer med psykisk helse og/eller rus, enten som bruker eller pårørende. Rollen som erfaringskonsulent hviler på en grunnleggende idé om endring, og at livserfaringer – selv de mest utfordrende – kan transformeres til en ressurs, for seg selv og andre. I jobben kan hardt tjente erfaringer benyttes til noe positivt, og erfaringskonsulentens kompetanse kan gi brukere og pasienter forståelse og støtte forankret i felles erfaringer. Det er en relasjon mange opplever som tillitvekkende og verdifull.

Manglende anerkjennelse

Denne relativt nye yrkesgruppen spiller en stadig større rolle i helse- og velferdssystemet. Boken *Erfaringskonsulent; med mål om endring* gir et omfattende innblikk i utviklingen og de mangefasettede utfordringene knyttet til erfaringskonsulenters rolle. Dette er ikke bare en fagbok. Den er også en oppfordring til endring av tanker, holdninger og arbeidsmåter, slik brukererfaringen også var og er. Som innledningen påpeker, var utgangspunktet at ansettelsen av folk med pasient- og brukererfaring

skulle endre feltet. Erfaringskonsulenter bringer inn et annet perspektiv i tjenesteutvikling og utfordrer tradisjonelle hierarkier i helsevesenet. Dette kan også gjøre jobben krevende, og erfaringskonsulenter har fortalt om manglende anerkjennelse og imøtekommelse fra sine kollegaer med en mer tradisjonell helsefaglig bakgrunn.

Illustrasjon: Kristin Bø

Utgivelsen er både relevant og betimelig i lys av yrkets nåværende status. Det er etablert høyere yrkesfaglig utdanning for erfaringskonsulenter, med studietilbud tilgjengelig fra flere plasser rundt om i landet. Dette, kombinert med et økende politisk engasjement, har bidratt til at erfaringskonsulenter vokser både i antall og betydning. Boken passer derfor godt, både som pensum for de som tar kurs og utdanner seg til erfaringskonsulenter, men også for fagpersoner, ledere, akademikere og politikere som vil forstå hva denne kompetansen innebærer, og hvordan man kan tilrettelegge for at den implementeres på en god måte.

Omfattende, og litt rotete

Boken strekker seg over 460 sider som er delt inn i fem hoveddeler, og hele 35 kapitler. Redaktørene Målfrid J. Frahm-Jensen og Karl Johan Johansen har gjort en formidabel innsats med å sammenfatte denne mengden materiale. 30 forfattere har bidratt til boken. I tillegg til erfaringskonsulenter er det også byråkrater, sykepleiere, jurister og akademikere, og mange av dem har selv erfaring som pasient, bruker eller pårørende. Den store mengden innhold og det brede spekteret av tematikk gir leseren mange perspektiver, men skaper også en viss strukturmessig uklarhet. Jeg slår opp i

innholdsfortegnelsen og blir litt overveldet av antallet kapitler. I bokens innledning leser jeg at Raak Høiseiths kapittel befinner seg i del 2, men i innholdsfortegnelsen og i boken finner jeg kapittelet i del 1. Her virker det som om det kan ha gått litt fort i svingene. Jeg undres om boken kunne vært bedre organisert for å gi færre innholdsmessige gjentakelser og en tydeligere struktur. For en fagbok som i stor grad skal brukes av studenter, er det avgjørende at strukturen er god, og at innholdet presenteres presist.

Personlige skildringer og faglig dybde

Det mest interessante i del 1 er åpningskapittelet, som gir en grundig gjenfortelling av den historiske konteksten av utviklingen til erfaringskonsulentrollen i Norge, med vekt på sentrale personer som bidro til å forme den. I kapittelet kommer det frem at erfaringskonsulenter som belyste kritikkverdige forhold, ble forsøkt kneblet og truet til taushet, uten at det vises til noen kilder på det. Dette er interessant lesning, og jeg tviler ikke på påstandene, men jeg skulle gjerne fått flere detaljer. Kapittelet beskriver godt skvisen erfaringskonsulenter står i: å være på pasienten og brukernes side og kritiske til systemet, samtidig som de er kollegaer og del av systemet de skal utfordre.

Flere av bokens skildringer underbygger hvor sterkt personlige erfaringer kan berike fagstoff. I del 2, som handler om å være et medmenneske og profesjonell i rollen som helsepersonell, er det gripende å lese Tommy Sjøfjells bidrag, som kombinerer personlig sårbarhet med faglig skarphet og dybde.

I del 3, som fokuserer på recovery og relasjoner, finner jeg flere gode bidrag, som erfaringskonsulentens kjerneområder: tillit, ærlighet og forståelse. Spesielt kapittel 16 om traumereaksjoner og kompliserte traumelidelser utmerker seg ved å balansere faglighet og relevans. Målfrid J. Frahm-Jensens kapittel om relasjonell kompetanse er nok et eksempel på hvor fengende det kan være å lese kombinasjonen av erfaring og fag. Kapittelet beskriver avstanden man kan kjenne på som pasient i behandling, og verdien av å bli sett for mer enn sin diagnose. Frahm-Jensen skriver overbevisende om relasjonens betydning for vellykket behandling og hvordan erfaringskonsulenten kan bidra.

Del 4 omhandler aspekter av arbeidslivet man er godt tjent på å kunne mer om, som yringsfrihet, ens rettigheter som helsepersonell og pasientjournalen.

I del 5 løftes erfaringskonsulentenes egne stemmer frem, og gir leseren innsikt i hva de har opplevd som førte dem til yrket, og om hvordan jobben er for dem. Det er interessant å lese om hvordan forfatternes tidligere utfordringer og møter med helsevesenet har lagt grunnlag for jobben de nå har. Det er også en tillitvekkende mengde nyanser og ærlighet i tekstene som skildrer flere ulike utfordringer man kan møte på: Man kan selv bli syk og innlagt, eller møte en stigmatiserende arbeidskultur som gjør en syk. Del 5 åpner med et langt kapittel på 30 sider, og i kapittelet gjentas flere temaer som er belyst tidligere i boken. Dette gjør at gode poenger forsvinner i mengden.

Et bedre helsevesen

Bokens budskap om at nye perspektiver, tanker og måter å arbeide på er avgjørende for å få til et bedre helsevesen, er overbevisende. Erfaringskonsulenter kan bygge bro mellom brukere og tjenester, og deres arbeid kan redusere stigma, tilby helhetlige perspektiver og hjelpe brukere med å navigere et komplekst byråkrati. Med denne bokutgivelsen kan yrket i økende grad oppnå anerkjennelse og legitimitet. Til tross for at struktur og omfang til tider gjør boken krevende å lese, presenterer den

erfaringskonsulenten på en god måte, og viser samtidig at det fremdeles er behov for mer kunnskap om dette unike yrket og hva det innebærer. Sånn sett anser jeg boken som et uvurderlig bidrag til feltet.

